

Hissa 1, Käsitelista kpl 1–8

Agora = antiikin Kreikan poliittisen ja taloudellisen elämän keskus; tori, jonka ympärillä sijaitsivat julkiset rakennukset

akvedukti = antiikin roomalainen vesijohtojärjestelmä

amfiteatteri = antiikin aikainen teatterirakennus, jossa soikeaa näyttämöä ympäröi kohoava katsomo

barbaari = antiikin kreikkalaisten nimitys ihmisistä, jotka eivät puhuneet kreikkaa; roomalaisten aikana halventava nimitys Rooman ulkopuolisista kansoista

demokratia = kansanvalta, johon kuuluu yleinen ja yhtäläinen äänioikeus; kehittyi Ateenassa noin 500-luvulla eaa.

hajota ja hallitse -politiikka = antiikin Rooman ulkopoliittikan periaate, jonka mukaan alistetuille kansoille annettiin erilaisia oikeuksia: toisille enemmän ja toisille vähemmän, tarkoituksena saada alistetut kansat riitelemään keskenään eikä vastustamaan Rooman keskushallintoa

historiallinen lähde = menneisyydestä kertova asia; historiallinen lähde voi olla arkeologinen, kirjallinen, kuvallinen tai suullinen

historiapolitiikka = menneisyyden hyväksikäyttö poliittisiin tarkoituksiin; korostetaan valikoituja historian tulkintoja ja menneisyyden tapahtumia voidaan jopa vääristää

ilmastoteoria = teoria, jonka mukaan ilmaston lämpeneminen johti viljelyn syntymiseen; lämpenemisen seurauksena arot metsittyivät ja suurriista katosi

inflaatio = rahan arvon aleneminen; hintojen nousu

konsuli = antiikin Rooman korkein virkamies, joka johti senaatin istuntoja; Roomassa valittiin kaksi konsulia vuodeksi kerrallaan

korkeakulttuuri = leimaa antavia tekijöitä kirjoitusjärjestelmä, kehittynyt kaupankäynti, ammatillinen erikoistuminen ja hallintojärjestelmä;

luontaistalous = talousmuoto, jossa rahaa ei käytetä ensisijaisena vaihdon välineenä, vaan tavaroita vaihdetaan suoraan toisiin tavaroihin

lähdekritiikki = historiallisen lähteen aitouden ja totuudellisuuden arviointia

metoikki = Kreikan kaupunkivaltioissa asunut vapaasyntyinen muukalainen, jolla oli oma oikeudellinen asema

neoliittinen vallankumous = ihmisen siirtyminen metsästyksestä ja keräilystä maanviljelyyn

patriisi = antiikin Rooman ylin yhteiskuntaluokka, vanhin aatelisto, jolla tasavallan aikana paljon valtaa, mutta joutui vähitellen luopumaan etuoikeuksista

Pax Romana = Rooman rauha; keisari Augustuksen aloittama rauhanjakso, jonka aikana (27 eaa.–200 jaa.) ei Välimeren piirissä käyty laajoja valloitusotia

plebeiji = alempi yhteiskuntaluokka antiikin Roomassa, johon kuului mm. pienviljelijöitä, kauppiaita ja käsityöläisiä; asema parani vähitellen antiikin aikana

polis = kreikkalainen kaupunkivaltio, joka koostui kaupungin keskustasta, sitä ympäröivästä maaseudusta ja alueen asukkaista

provinssi = Rooman valloittama alue Italian ulkopuolella

rappioteoria = antiikin Rooman tuhoon liittyvä teoria, jonka mukaan Rooma tuhoutui hitaasti useiden sisäisten syiden seurauksena

sekundäärilähde = toisen käden lähde, joka on syntynyt varsinaisten tapahtumien jälkeen ja sen sisältämä tieto perustuu muiden kertomaan

sensori = antiikin Rooman virkamies, jonka vastuulla oli järjestyksenpito ja väestönlaskenta

väestöteoria = teoria, jonka mukaan väkiluvun kasvu johti viljelyn keksimiseen; suurriista metsästettiin loppuun ja piti keksiä uusi tapa hankkia ravintoa